

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Силвия Младенова Младенова, дм
Катедра “ Медицинска педагогика”, Факултет по Обществено здраве
“проф. д-р Цекомир Воденичаров, дмн”
Медицински университет – София
на Дисертационен труд на тема:

„ОРГАНИЗАЦИОННИ АСПЕКТИ НА ТРУДА НА МЕДИЦИНСКИТЕ СПЕЦИАЛИСТИ РАБОТЕЩИ В СПЕШНА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ“

разработен от Деяна Генчева Тодорова

с научен ръководител доц. Албена Николаева Андонова, дм

*За присъждане на образователна и научна степен „Доктор“
по научната специалност „Управление на здравните грижи“
в професионално направление 7.4. Обществено здраве,
област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт*

Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеният комплект документи и материали на хартиен и електронен носител отговаря на чл. 72 (2) от Процедурата за придобиване на ОНС “Доктор” съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

Като външен член на научното жури съгласно със Заповед № 621/23.03.2021 г на Ректора на Тракийски университет, доц. д-р Ярков, рецензирам представения труд.

Кратки биографични данни

Деяна Генчева Тодорова е родена в град Стара Загора, през 1989г. завършва средното си образование в родния си град. През 1993г. след три годишно обучение в Полувисшия Медицински Институт „Христина Хранова“, град Стара Загора завършва със специалност „Медицински фелдшер“. През 1998г. придобива диплома от Югозападен университет „Неофит Рилски“, Благоевград по специалността „Социална педагогика и социално подпомагане“. Обучава се в Тракийски университет – Стара Загора и получава магистърска степен по „Управление на здравните грижи“ през 2015г.

След завършването си от 1993г. работи в Дом за социална грижи в село Сладък кладенец. От 1994г. работи в Център за спешна медицинска помощ в град Стара Загора. През 2016г. работи като хоноруван преподавател по клинична практика на студенти от специалността „лекарски асистент“. От 2017г. заема длъжността преподавател по клинична практика по същата специалност в Медицински факултет на Тракийски университет в град Стара Загора.

Представеният ми дисертационен труд на тема „Организационни аспекти на труда на медицинските специалисти, работещи в спешната помощ в Република България“ е разработен и представен в значителен обем от 237 стандартни страници и съдържа: въведение, четири глави, заключение, изводи, препоръки, използвана литература и приложения. Избрана е изключително актуална и значима тема, работата е много богато онагледена с 58 цветни фигури и 13 таблици. Използваната литература обхваща 222 литературни източника, от които 88 на кирилица и 124 на латиница и 10 от интернет.

В първа глава Деяна Тодорова прави исторически преглед на създаването, развитието, състоянието, работещите и правното регулиране на спешната медицинска помощ в нашата страна. Направен е сравнителен анализ на структурата и функциите на спешната медицинска помощ в други страни в Европа като: Италия, Германия, Франция, Словения, Косово и Гърция. Специално внимание докторантката отделя на извънболничната спешна помощ, функциите на Районната координационна централа,

Филиала за спешна помощ, медицинския триаж и комуникацията и връзките между всички структури.

Литературният обзор в първа глава е направен компетентно, добросъвестно и показва много добра информираност по разглеждания проблем. Литературните източници са цитирани много точно и коректно. Анализът е критичен и позволява да се открият различни становища на авторите по третирания въпрос и откриване на слабости в държавната политика и организацията на спешната помощ.

Втора глава е посветена на методиката на проучването, отделено е място на постановката на проблема и праметрите на изследването. Целта е ясно и точно формулирана, а от нея са изведени адекватни и изпълними задачи. В методиката на изследването е издигната хипотеза и са изведени обект, предмет, технически и логически единици на наблюдение, органи на изследването и период на проучването.

Деяна Тодорова е провела четири анкетни проучвания, две са анкетните проучвания с 375 медицински специалисти, работещи в различни по големина населени места, за актуалното състояние на спешната медицинска помощ и за иновациите и въвеждането на телемедицина в доболничната спешна помощ. Впечатлява големият брой единици на наблюдение: ФСМП Болярово, ФСМП Елхово, ФСМП Стралджа, ЦСМП Ямбол, ФСМП Брацигово, ФСМП Панагюрище, ЦСМП Пазарджик, ФСМП Септември, ФСМП Лом, ЦСМП Смолян, ФСМП Чепеларе, ФСМП Тополовград, ФСМП Нова Загора, ЦСМП Стара Загора, ФСМП Мъглиж, ФСМП Раднево, ФСМП Гурково, ЦСМП Кърджали, ЦСМП Враца, ФСМП Свиленград, ФСМП Ивайловград, ФСМП Чирпан, ФСМП Батак, ФСМП Казанлък, ФСМП Братя Даскалови, ФСМП Тервел, ФСМП Първомай, ФСМП Елена, ЦСМП Силистра, ФСМП Генерал Тошево, ФСМП Ардино, ЦСМП Габрово, ЦСМП Сливен, ФСМП Пещера и ФСМП Павел баня.

Изследвано е мнението и на 100 пациентите потребители на дейността на спешната помощ и 15 експерта.

Докторантката използва документален, социологически, статистически методи, които са адекватни на поставените задачи.

В трета глава са включени резултатите от собствени проучвания.

Деяна Тодорова изследва различни фактори, за да се получи цялостна представа за състоянието на спешната медицинска помощ в страната. Анализира възрастовата структура, професионалният опит, квалификацията, трудовия стаж на професионалистите, работещи в спешната помощ. Изследвана е потребността от допълнителни знания, умения и компетенции при университетското обучение по специалността и сферите, в които на специалистите са необходими повече знания. Получените резултати дават основания на докторантката да предложи конкретни препоръки за подобряване на подготовката на студентите. Направен е детайлен анализ на желанието за следдипломно обучение, за организирането му, предпочитаните форми, място на провеждане и финансовото обезпечаване на обученията. Разгледани са различни организационни аспекти, отнасящи се до отдалеченост от болнично заведение, наличие на свободни работни места и специалисти в пенсионна възраст. Проучени са най-честите здравни проблеми на населението, направена е оценка на материалната база и медицинското оборудване, ефективността на здравната система и перспективите за развитие на медицинските специалисти, работещи в спешната помощ.

Анализирани са факторите, които затрудняват и трудностите, които имат специалистите при изпълнение на професионалните дейности. Изследвани са натоварването по време на работа, наличието на агресия, профила на пациентите, извършване на немедицински дейности и действия изискващи по-висока професионална квалификация. Докторантката отделя специално внимание, на удовлетвореността от различни аспекти на професионалната дейност, получаваните трудови възнаграждения, възможностите за рационално разпределение на времето за труд и почивка и професионалните взаимоотношения. Изследвани са професионалната оценка, престижа на професията на спешните медици и членството в професионалните организации за защита.

Проучени са възможностите на телемедицината, с цел усъвършенстване на професионалната дейност на медицинските специалисти, работещи в спешната помощ. Изтъкнати са ползите от

въвеждането на телемедицината, в спешната доболнична помощ за пациентите и за медицинските специалисти, особено в отдалечени и трудно достъпни населени места.

В четвърта глава е направено заключение основано на резултатите от собствено проучване.

Авторката заслужава висока оценка за използването на различните видове анкетни карти, значителния брой спешни центрове, където е проведено проучването и детайлния критичен анализ за организацията на дейността на специалистите, работещи в спешната помощ. Предложената експертна оценка от ръководители в централите за спешна медицинска помощ и филиалите за спешна медицинска помощ, очертава най-важните и неотложни дейности за подобряване на работа на спешните медицински специалисти.

Направените изводи и препоръки значително биха допринесли за подобряване на държавната политика, организацията и качеството на дейността, на спешната медицинска помощ в България, издигане на престижа и сатута на работещите в спешната помощ.

Представеният автореферат съответства на структурата и съдържанието отразено във всички раздели от дисертационния труд.

Достойнствата на дисертационния труд могат да се систематизират и представят в следните основни приноси:

1. За първи път са проучени основните организационни аспекти на труда на медицинските специалисти, работещи в спешната медицинска помощ в Република България.
2. Извършено е задълбочено изследване и критичен анализ на получените резултати от работещите в ЦСМП и ФСЦМП за организацията и проблемите, които ги затрудняват в ежедневната им работа.
3. Проучена е необходимостта от оптимизиране на обучението на медицинските специалисти.
4. Разработена е програма за свободно избираема дисциплина за студентите от специалност: лекарски асистент, медицинска сестра, акушерка на тема: „Спешна помощ – структура, организация и работа в Център за спешна медицинска помощ”.
5. Разработена е програма за следдипломно обучение на медицинските специалисти, които работят или за първи път ще започват работа в системата на спешната помощ на тема: „Оказване

на спешна медицинска помощ при най-често срещани спешни състояния”.

Във връзка с дисертацията са представени три публикации, две в български академични списания и сборници и една в чужбина. В една от тях дисертантката е самостоятелен автор, а в една е първи автор.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

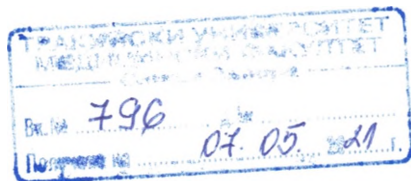
Изложеното по-горе ми дава основание убедено да поставя **ПОЛОЖИТЕЛНА** оценка на дисертационния труд и да препоръчам на уважаемите членове на научното жури да бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор” на Деяна Генчева Тодорова по научната специалност „Управление на здравните грижи“.

26.04. 2021 г.

гр. София

С уважение:

/проф. С. Младенова, дм/

Review

By Prof. Sylviya Mladenova Mladenova, PhD
Department of Medical Pedagogy,
Faculty of Public Health "Prof. Dr. Tsekomir Vodenicharov, MD
Medical University of Sofia

Title of the PhD thesis: "Organizational aspects of the work of healthcare professionals working in emergency care in the Republic of Bulgaria"

Author of the PhD thesis: Deyana Gencheva Todorova

With supervisor Assoc. Prof. Albena Nikolaeva Andonova, Ph.D.

*On the dissertation work for obtaining the educational and scientific degree
"Doctor" in: Doctoral Program „Health care management”,
Professional strand 7.4. Public Health
Field of higher education 7. HealthCare and Sports*

General presentation of the procedure and PhD student

The presented set of documents and materials in paper and electronic form complies with Art. 72 (2) of the Procedure for acquisition of the "PhD" National Health Fund according to the requirements of the Law on Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria.

As an external member of the scientific jury according to Order No 621/23.03.2021 of the Rector of the Thracian University, Ass.ass. Prof. S.C. Dr. Yarov, I'm reviewing the work presented.

Short biographical data

Deyana Gencheva Todorova was born in Stara Zagora in 1989. She graduated in secondary education in her hometown. In 1993 after three years of

studying at the Semi-Higher Medical Institute "Hristina Hranova", in the town of Stara Zagora she graduated with a specialty "Medical Paramedic". In 1998 acquires a diploma from Southwestern University "Neofit Rilski", Blagoevgrad in the specialty "Social Pedagogy and Social Assistance". She has educated at the Thracian University – Stara Zagora and received a Master's degree in Health Care Management in 2015.

After graduating in 1993 she works in a Social Care Home in the village of Sladuk kladenets. Since 1994 works at the Emergency Medical Center in Stara Zagora. In 2016. works as a head teacher of clinical practice of students from the specialty "doctor's assistant". From 2017 she holds the position of lecturer in Clinical Practice in the same specialty at the Medical Faculty of the Thracian University in Stara Zagora.

This dissertation on "Organizational aspects of the work of healthcare professionals working in emergency care in the Republic of Bulgaria" was developed and presented in a significant volume of 237 standard pages and contains: introduction, four chapters, conclusion, conclusions, recommendations, literature and applications. An extremely actual and significant topic has been chosen, the work is very richly illustrated with 58 color figures and 13 tables. The literature used covers 222 literary sources, of which 88 in Cyrillic and 124 in Latin and 10 from the Internet.

In chapter one, Deyana Todorova provides a historical overview of the establishment, development, condition, working and legal regulation of emergency medical care in our country. It has been done a comparative analysis of the structure and functions of emergency medical care in other countries in Europe such as: Italy, Germany, France, Slovenia, Kosovo and Greece. Special attention shall be paid to the outpatient emergency care, the functions of the Regional Coordination Plant, The emergency department, the medical triage and the communication and the connections between all structures.

The literary review in the first chapter is made competently, in good faith and shows very good awareness of the problem. Literary sources are quoted very accurately and correctly. The analysis is critical and allows to highlight different

opinions of the authors on the issue and to identify weaknesses in the policy and organization of emergency assistance.

Chapter two is devoted to the methodology of the study, it is allocated a place to the staging of the problem and the parameters of the study. The purpose is clearly and precisely formulated and adequate and feasible tasks are derived from it. In the methodology of the study a hypothesis is raised and an object, subject, technical and logical units of observation, organs of the study and period of the study are derived.

Deyana Todorova has conducted four surveys, two with 375 medical professionals working in different villages, about the current composition of emergency medical care and about the innovation and introduction of telemedicine in pre-hospital emergency care. Impresses the large number of units of observation: FEMC Bolyarovo, FEMC Elhovo, FEMC Stralzha, CEMC Yambol, FEMC Bratsigovo, FEMC Panagyurishte, CEMC Pazardzhik, FEMC Septemvri, FEMC Lom, CEMC Smolyan, FEMC Chepelare, FEMC Togolovgrad, FEMC Nova Zagora, CEMC Stara Zagora, FEMC Maglizh, FEMC Radnevo, FEMC Gurkovo, FEMC Kardzhali, CEMC Vratsa, FEMC Svilengrad, FEMC Ivaylovgrad, FEMC Chirpan, FEMC Batak, FEMC Kazanlak, FEMC Brothers Dascalovi, FEMC Tervel , FEMC First May, FEMC Elena, CEMC Silistra, FEMC General Toshevo, FEMC Ardino, CEMC Gabrovo, CEMC Sliven, FEMC Peshtera and FEMC Pavel Banya.

The opinion of 100 patients and 15 experts was also examined.

The PhD student uses documentary, sociological, statistical methods that are adequate to the assigned tasks.

Chapter three includes the results of own studies.

Deyana Todorova explores various factors to get a comprehensive idea of the state of emergency medical care in the country. Analyzes the age, professional experience, qualification, length of service of professionals working in emergency care. The need for additional knowledge and skills and competence in university training in the specialty and fields in which specialists need more knowledge has been explored. The results obtained and give to the PhD student grounds to propose specific recommendations for improving student preparation. A detailed analysis of the desire for postgraduate training, its organization, preferred forms,

place of conduct and financial provision of the trainings has been carried out. Various organisational aspects concerning remoteness from a hospital, availability of vacancies and specialists in retirement age have been examined. The most common health problems of the population have been studied, an assessment of the facilities and medical equipment, the effectiveness of the health system and the prospects for the development of healthcare professionals working in emergency care have been evaluated.

The factors that make it difficult and the difficulties that specialists have in their professional activities are analyzed. The workload at work, the presence of aggression, the profile of patients, carrying out non-medical activities and actions requiring higher professional qualifications were examined. The PhD student pays special attention to satisfaction with various aspects of the professional activity, the wages received, the possibilities for rational allocation of working and rest time and professional relationships. The professional assessment, the prestige of the profession of emergency medics and the membership of professional protection organizations are examined.

The possibilities of telemedicine have been explored in purpose to improve the professional activity of healthcare professionals working in emergency care. The benefits of the introduction of telemedicine into emergency hospital care for patients and healthcare professionals, especially in remote and hard-to-reach villages, are highlighted.

Chapter four concludes based on the results of own study.

The author deserves high appreciation for the use of the different types of surveys, the significant number of emergency centers where the survey was conducted and the detailed critical analysis of the organization of the activities of emergency workers. The proposed expert assessment by managers in emergency medical centers and emergency medical units outlines the most important and urgent activities for improving the work of emergency medical professionals.

The conclusions and recommendations would significantly contribute to improving the state policy, organization and quality of the activities of emergency medical care in Bulgaria and raising the prestige and statute of emergency workers.

The presented abstract corresponds to the structure and content reflected in all sections of the dissertation work.

The merits of the dissertation work can be systematized and presented in the following main contributions:

1. For the first time, the main organizational aspects of the work of medical professionals working in emergency medical care in the Republic of Bulgaria have been studied.
2. An in-depth study and critical analysis of the results obtained by the workers in the CEMC and the FCEHC for the organization and the problems that hinder them in their day-to-day work has been carried out.
3. The need to optimize the training of healthcare professionals has been studied.
4. A program for freely elective discipline has been developed for students from a specialty: medical assistant, nurse, midwife on the topic: "Emergency care – structure, organization and work in the Center for Emergency Medical Care".
5. A postgraduate training program has been developed for healthcare professionals who work or will start working in the emergency system for the first time on the topic: "Providing emergency medical care in the most common emergency conditions".

In connection with the dissertation, three publications are presented, two in Bulgarian academic journals and collections and one abroad. In one of them the student is a self-published author, and in one she is the first author.

Conclusion

The material above gives me a reason to place a POSITIVE assessment of the dissertation work and recommend that the honorable members of the scientific jury be awarded the educational and scientific degree "Doctor / PhD" of Deyana Gencheva Todorova in the scientific specialty "Management of Health Care".

26.04.2021

Sofia

Signature:

